

Pere Sihtkapitali selgitused pereuuringu kohta

Pressiteade

Pere Sihtkapital SA

12. august 2023. a.

Pere Sihtkapital selgitab 11. augusti "Aktuaalses Kaameras" esitatud teavet, mille kohaselt on võidud eksida seaduste või parimate praktikate vastu uuringu korraldamisel naistele, kel hetkel pole lapsi.

Pere Sihtkapital on enne uuringu alustamist olnud ühenduses nii inimuuringute eetikakomitee kui Andmekaitse Inspeksiooniga. Andmekaitse Inspeksioon on varasemalt Pere Sihtkapitalile esitanud kirjaliku seisukoha, et nende luba pole käesoleva uuringu puhul vajalik. Tartu Ülikooli inimuuringute eetikakomiteele on Pere Sihtkapital esitanud taotluse loa saamiseks. Pere Sihtkapital palub vabandust, et on eetikakomitee seisukohta loa vajalikkuse osas küsitluse alustamiseks valesti mõistnud ja käivitanud küsitlustöö enne loa saamist, kuivõrd rahvastikuregistrist ei ole päritud eriliigilisi isikuandmeid. Kuni olukorra lahendamiseni koos eetikakomitee ja Andmekaitse Inspeksiooniga oleme uuringukutsete väljasaatmise peatanud.

Andmed uuringu läbiviimiseks on taotletud vastavalt seadusele ja kuritarvitamist ei esine. Samuti kaitstakse andmeid vajaliku hoolega ja parimate praktikate kohaselt, sealhulgas hoitakse andmeid krüpteeritult, lahutatult ja ligipääs mistahes isikuandmetele on vaid kindlatel vastutavatel isikutel.

Mõistame, et leidub inimesi, kes tunnevad teatud küsimuste puhul vastamisel ebamugavust. Selgitame, et paljud uuringu küsitlusankeedis olevad küsimused on esindatud varasemates Eesti Pere- ja sündimusuuringutes, mis on osa ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni poolt koordineeritud uuringuprogrammist. Sealhulgas on rahvusvahelisest Pere- ja sündimusuuringust pärit küsimused vastaja partnerite kohta. Kõige tundlikumatele küsimustele ei ole kohustust küsitlusankeedis vastata ning vastavad vaid need, kes seda vabatahtlikult soovivad teha. Pereuuringus osalemine on vabatahtlik ning igal hetkel võib küsimustele vastamisest loobuda. Lõpetamata küsitlusankeedid kustutatakse ning samuti kõik kontaktandmed, kui isik pole andnud nõusolekut osaleda jätku-uuringus. Sellegi nõusoleku saab igal ajal tagasi võtta. Kõiki uuringukutse saajaid on kutse kaaskirjas informeeritud, kust nad leiavad õigused seoses oma isikuandmete töötlemisega.

Kindlasti ei uurita analüüsi käigus isikustatud vastuseid. Uuringufirma väljastab Pere Sihtkapitalile (ja Pere Sihtkapital tulevastele andmete analüüsijatele) andmed mitteisikustatud kogumina. Samuti kustutatakse valimi aluseks olevad kontaktandmed peale ankeetküsitluse perioodi lõppu.

Selgitame ka uuringu vajalikkust ja korralduslikku tausta.

Teema ajakohasus tuleneb asjaolust, et paljudes Euroopa riikides on lastetusmäärad 1950. aastatel sündinute põlvkondadest märgatavalt suurenenud. Eestisse jõudis see muutus hiljem, kuid ka Eestis täheldame viimastel aastakümnetel lastetuse üsna järsku kasvu, mida toovad probleemina sageli välja nii rahvastikuteadlased kui poliitikakujundajad. Lastetute pereuuringu eesmärk on välja selgitada peamised lastetuks jäämist mõjutavad tegurid Eesti ühiskonnas. Uuringu koondtulemused edastatakse avalikkusele, samuti antakse üle järeldused Vabariigi Valitsusele toetamaks sisukamate otsuste tegemist sündimuse ja rahvastiku valdkondades (alates noorte harimisest positiivsete suhete loomise teemal, eluaseme kättesaadavus, lastele suunatud teenuste kohta jne). Uuring pakub ajakohast infot rahvastikualaste otsuste tegemiseks, eriti olukorras, kus sündimus Eestis on langustrendis ning 2022. aastal oli sünde juba alla 12 000. Strateegia "Eesti 2035" üheks mõõdikuks on seatud ka kohortsündimuskordaja (2022. a. 1,79 ja sihiks seatud 1,86), mille saavutamise jaoks toimivate tegevuste planeerimiseks antud uuring infot annab. Kuigi lastetust on varasemate sündimusanalüüside raames käsitletud (Katus, Puur ja Põldma 2002; Klesment 2010; Puur ja Klesment 2011; Puur ja Vsevio 2019; Gortfelder ja Puur 2019) puudub Eestis terviklik käsitlus, mis hõlmaks lastetuse olulisemaid tahke. Ka Statistikaamet ei avalda lastetuse kohta andmeid, mis ühiskonda sellest nähtusest regulaarselt ja mitmekülgset informeeriksid. Käesolev uuring täidab seda teadmistelünka.

Pere Sihtkapital korraldab regulaarselt uuringuid koostöös küsitlusfirmadega, kuid saadud teabe põhjalikuma analüüsi võimekus on olemas Eesti ühiskonna- ja rahvastikuteadlastel, mistõttu on koostöö ülikoolidega tavapärane. Eestis teevad mitmed teadusasutused koostööd teiste institutsioonidega, et viia läbi uuringuid, mille pealt teaduslikke analüüse teha. Üldjuhul on alati määratud ka vastutav partner, milleks näiteks käesoleva uuringu puhul on Pere Sihtkapital.

Tartu Ülikooliga sõlmitud koostöölepingu alusel on perealaste teadusuuringute läbiviija Pere Sihtkapital ehk korraldab uuringute sisulise ettevalmistuse, hangib küsitlusvalimi, korraldab andmete kogumise ning tulemuste analüüsi, on isikuandmete vastutav töötleja, kannab uuringute läbiviimise kulud jne. Tartu Ülikool on küll uuringute algataja ja ülikooli teadlased saavad loodavat andmekogu kasutada teadustöös, kuid kogu teostus, sh tellimine on Pere Sihtkapitali ülesanne. Seega uuringute läbiviimisel tekkivate küsimuste puhul

(olgu see siis küsimuste sõnastamine, andmete töötlemisega seotud küsimused, valimi hankimine vms) oskab vastuseid anda ning lahendusi luua eelkõige Pere Sihtkapital, mitte Tartu Ülikool.

Lisainfo:

pere@peresihtkapital.ee

+372 5562 6898

www.peresihtkapital.ee

Katrin Kiisk

Pere Sihtkapitali nõukogu esimees

+372 5385 2302

katrin.kiisk@peresihtkapital.ee

Pere Sihtkapital on 2019. aastast tegutsev rahvastikupoliitika valdkonna mõttekoda Eestis, olles partneriks valitsusele, avalikule ja erasektorile ning laiemale üldsusele. Pere Sihtkapitali eesmärk on aidata kindlustada Eesti rahvastiku ja rahvusriigi kestlikkus. Eesmärk tugineb põhiseadusele, mille kohaselt peab riik tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade.